

Norwegian
Helsinki Committee

NORSK FAGLITTERÆR
FORFATTER- OG
OVERSETTERFORENING

НОРВЕЗЬКА ПРОГРАМА СТИПЕНДІЙ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

ВІД УКРАЇНСЬКОГО ПЕН

У межах програми 2026 року буде надано
23 стипендії у розмірі **€5000** кожна.

ЗМІСТ

1. Про програму: мета та напрями підтримки	3
2. Етапи програми	4
3. Журі та критерії оцінювання	4
4. Хто може подати заявку	6
5. Як подати заявку	6
6. Зобов'язання переможців	7
7. Обмеження програми	8
8. Фінансування та звітність	9
9. Додаткова корисна інформація:	10
• Часті запитання (FAQ)	10
• База видавництв	13
• Автори та книжки, підтримані в попередні роки	13
10. Конфіденційність	17
11. Контакти	17

Український книжковий ринок продовжує працювати в умовах війни. Книжки українських авторів та авторок знаходять своїх читачів, а книговидання розвивається попри всі виклики. Водночас, як свідчить дослідження читацької культури, ініційоване Міністерством культури України, підтримка українських авторів та стимулювання інтересу до читання є стратегічним питанням збереження нашої ідентичності.

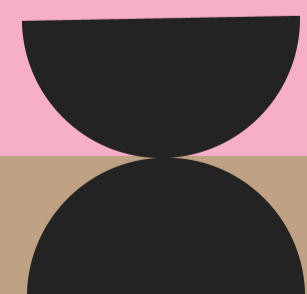
Щоб українські читачі й надалі отримували якісні книжки на актуальні для суспільства теми, Норвезька асоціація авторів і перекладачів нонфікшн-літератури, Норвезький Гельсінський комітет, Норвезька спілка письменників та Український ПЕН в рамках The Nansen Support Programme for Ukraine за підтримки уряду Норвегії запускає третю хвилю стипендій для українських письменників і письменниць.

Мета програми — підтримати створення нових текстів українських авторів, які сприяють:

- осмисленню досвіду війни, що українське суспільство проживає з 2014 року
- переосмисленню української культури в європейському та загальнолюдському контексті
- поліпшенню розуміння української культури всередині країни та за кордоном
- підкресленню розмаїття культур і досвідів

ПРОГРАМА СПРЯМОВАНА НА ПІДТРИМКУ АВТОРІВ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ У ТАКИХ НАПРЯМАХ:

- **Нонфікшн:** репортажі, біографії, есеїстика, інтерв'ю тощо.
- **Художня література:** романи, оповідання, поезія.
- **Дитяча та підліткова література:** художні та нонфікшн-тексти.

ЕТАПИ ПРОГРАМИ

1

До 31 серпня 2026 року включно:
приймання заявок

2

Вересень — жовтень 2026 року:
робота журі

3

30 жовтня 2026 року:
оголошення переможців та
переможниць

4

Листопад — грудень 2026 року:
підписання угод зі
стипендіат(ка)ми

5

До 30 листопада 2028 року:
видання книжок

ЖУРІ

Заявки оцінюватиме журі, до якого увійшли українські письменники, науковці і журналісти, а також представники норвезьких літературних організацій:

- **Володимир Єрмоленко** – філософ, письменник, журналіст, президент Українського ПЕН;
- **Ірина Славінська** – журналістка, виконавча продюсерка Радіо Культура;
- **Петро Яценко** – письменник, журналіст, керівник прес-служби Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими, учасник Програми 2024 року;
- **Ірина Старовойт** – поетка, есеїстка, деканка Гуманітарного факультету Українського Католицького Університету;
- **Ольга Купріян** – письменниця, літературна критикиня, літературознавиця, координаторка проєкту підтримки дитячого читання BaraBooks;

- **Марічка Паплаускайте** – журналістка, письменниця, співзасновниця The Ukrainians Media та шеф-редакторка журналу Reporters.
- **Бернард Мор** – член Норвезької асоціації авторів і перекладачів нонфікшн-літератури, письменник;
- **Оля Шамшур** – менеджерка проєктів Норвезького Гельсінського Комітету;
- **Ірина Шувалова** – поетка, перекладачка, дослідниця, постдокторка з українських студій Університету Осло.

КРИТЕРІЇ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ

Унікальність авторського стилю;

Соціальне та культурне значення запропонованої ідеї;

Здатність автора провести дослідження й опрацювати матеріали, необхідні для написання книжки;

Реалістичність плану та намірів;

ПЕРЕМОЖЦІ ПРОГРАМИ ОТРИМАЮТЬ

- стипендію €5000;
- кілька авторів також матимуть можливість презентувати свій проєкт в Норвегії.

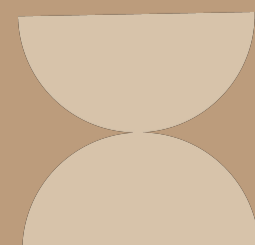
До участі приймаються заявки від українських письменників та журналістів (громадян України), незалежно від попереднього досвіду видання книжок:

- **Досвідчені автори** — автори, які мають вже видані книги (самостійно або у співавторстві) у своєму професійному доробку;
- **Дебютанти** — автори, які не мають у своєму доробку виданих книжок на момент подачі заявки, проте мають публікації у медіа, пов'язані з професійною письменницькою, журналістською діяльністю;
- **Автори, що живуть в Україні;**
- **Автори, що живуть за кордоном, але** залишаються частиною українського літературного процесу та працюють для української аудиторії (наприклад, пишуть українською з перспективою перекладів, працюють за кордоном у організаціях, діяльність яких спрямована на підтримку України тощо).
- Програма передовсім спрямована на підтримку українського книжкового ринку, тому ми надаємо пріоритет книжкам, написаним українською мовою. Ми не можемо підтримати книжки, написані винятково іноземною мовою. Водночас ми відкриті до двомовних видань — українською та англійською мовами.

ЯК ПОДАТИ ЗАЯВКУ

Для участі у програмі заповніть, будь ласка, онлайн-форму

Будь ласка, зверніть увагу: ми не приймаємо роздруковані матеріали поштою — подача заявки відбувається виключно в електронному форматі.

В АПЛІКАЦІЙНІЙ ФОРМІ МИ ПОПРОСИМО ВАС НАДІСЛАТИ ТАКІ ДОКУМЕНТИ

- Ваша коротка професійна біографія;
- Короткий опис твору, над яким ви плануєте працювати в межах програми;
- Орієнтовний план вашої роботи над текстом та підготовки його до друку;
- Фрагмент майбутньої книги (до 10 сторінок);
- Рекомендацію від авторитетного експерта чи експертки у вашій галузі;
- Копію угоди з видавництвом або офіційним листом про наміри видавництва опублікувати вашу книжку не пізніше ніж 30 листопада 2028 року.

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ

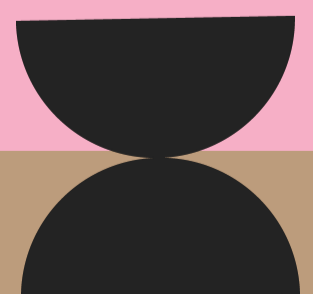
- Переможець зобов'язується видати книжку до **30 листопада 2028 року**;
- Інформаційно висвітлювати роботу над книжкою, згадуючи підтримку Норвезької програми стипендій та Українського ПЕН (це можуть бути дописи, інтерв'ю, публікації фрагментів, співпраця з медіа);
- Вказати у виданій книжці дисклеймер: "Цю книжку видано в рамках Норвезької програми стипендій Українського ПЕН, Норвезької асоціації авторів і перекладачів нонфікшн-літератури, Норвезького Гельсінського комітету, Норвезької спілки письменників за підтримки уряду Норвегії". У дисклеймері має бути зазначено лого Норвегії та лого Українського ПЕН.
- Передати 4 примірники книжки до бібліотеки Українського ПЕН;
- Взяти участь у щонайменше одній публічній події програми (презентації книги, обміни практиками, зустрічі з аудиторією).

ОБМЕЖЕННЯ ПРОГРАМИ

- Щоб забезпечити прозорість відбору та уникнути будь-якого конфлікту інтересів, члени журі програми не можуть подавати власні заявки на конкурс;
- До конкурсу допускаються лише проєкти, які є результатом власної творчої праці заявника, а не генерації штучного інтелекту. У разі виявлення, що матеріали заявки (опис, синопсис, фрагменти тексту) або майбутній твір повністю чи частково створені за допомогою ШІ, заявка буде розцінена як така, що порушує умови програми, і дискваліфікована на будь-якому етапі. **Відповідальність під час роботи над книгою:** організатори програми не несуть відповідальності за подальші дії автора під час безпосередньої роботи над текстом. Проте, у разі виявлення фактів значного залучення штучного інтелекту до створення вже фінальної, виданої книги, організатори залишають за собою право на публічне відмежування від проєкту та відкликання наданої стипендії (із вимогою її повного повернення) через грубе порушення етичних стандартів та умов програми.vv

Зверніть увагу, що до розгляду також **не приймаються:**

- **Наукові праці.** Програма фокусується на нонфікшн- та на художній літературі;
- **Заявки від колективів авторів.** Ця стипендія є індивідуальною та розрахована на роботу одного автора чи авторки;
- **Заявки від переможців наших минулих програм.** Якщо ви вже отримували стипендію у **2024, 2025** чи **2026** роках, цього разу ваша заявка не може брати участь в конкурсі — ми прагнемо підтримати якомога більше нових голосів;
- **Уже готові або видані раніше книги.** Стипендія не може бути використана на додрук чи випуск нового накладу вже написаного твору, а також на переклад вашої книги іншими мовами.

ФІНАНСУВАННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ

- **Які витрати покриває стипендія:** Стипендія надається для підтримки поточної роботи автора над книжкою;
- **Як виплачується стипендія:** Кошти перераховуються одноразовим стовідсотковим платежем одразу після підписання грантової угоди (податки покриваються зі сторони грантодавця, сума стипендії, яку отримує автор/авторка — 5000 євро);
- **Юридичне оформлення:** Договір укладається напямуч наших партнером програми — Норвезьким Гельсінським комітетом;
- **Фінансова звітність:** Від учасника не передбачено надання фінансової звітності, проте обов'язковим звітним результатом має бути книжка, видана до 30 листопада 2028 року;
- **Після виходу книжки автор зобов'язується надати коротку змістову звітність про реалізацію проєкту.**

[Ознайомитись із формою змістової звітності](#)

ДОДАТКОВА КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ

Ми зібрали матеріали, які допоможуть вам краще зорієнтуватися під час підготовки заявки та планування видання:

Q&A

Ми розуміємо, що підготовка заявки на стипендію — це відповідальний процес, який може викликати чимало запитань. Спільно з командою ми зібрали відповіді на найпоширеніші з них, щоб допомогти вам зробити подачу максимально комфортно та зрозумілою.

Якою є тематика книжок, які можна подавати на стипендію?

- Ми приймаємо тексти від авторів, які працюють у жанрах нонфікшн, художня література, дитяча та підліткова література. Наша мета – підтримати створення текстів, які фіксують та осмислюють досвід війни, яку наше суспільство проживає з 2014 року. Водночас, ми не обмежуємо учасників програми суто воєнною тематикою. Журі також розглядатиме тексти про дослідження української культури та мистецтва, суспільства, деколонізаційній оптиці, проєктам у сфері культурної дипломатії, які допомагають світу глибше зрозуміти Україну.

Хто може бути «авторитетним експертом» та надати мені рекомендацію?

- Це людина, яка добре знає вас або ваш текст, щиро вірить у ваш потенціал і має вагомий професійний досвід та творчі здобутки в літературній чи медійній сфері. Ви можете звернутися по таку рекомендацію до відомого письменника чи письменниці, літературного критика, літературознавця, редактора або видавця. Нам важливо побачити погляд збоку від фахівця, який підтвердить значущість вашої ідеї.

На чому має базуватися рекомендація експерта — на моїй попередній творчості чи на описі майбутнього проєкту?

- Найкраще, якщо рекомендація поєднає обидва ці аспекти. Її мета — підкреслити вашу спроможність та серйозність намірів написати і видати книжку вчасно. Експерт може відзначити ваші попередні професійні успіхи, але водночас сфокусуватися на майбутньому проєкті — засвідчити вашу здатність глибоко дослідити обрану тему, опрацювати матеріали та створити якісний художній чи документальний текст.

⌚ В умовах конкурсу вказано, що потрібно «надати копію угоди з видавництвом або лист про наміри видати книжку не пізніше ніж 30 листопада 2028 року». Це має бути лист від видавництва чи моє власне зобов'язання?

- Цей документ має продемонструвати серйозність ваших намірів і підтвердити, що ви вже зробили перші кроки та маєте попередні домовленості про майбутній друк твору. Тому це має бути лист від самого видавництва (або копія чинної угоди з ним), а не від вас як автора. Лист про наміри складається на офіційному бланку видавництва та скріплюється підписом уповноваженого представника (наприклад, директора чи головного редактора). Ви можете просто відсканувати його або акуратно сфотографувати й завантажити в аплікаційну форму у будь-якому зручному форматі (PDF, JPEG тощо). Цей лист слугуватиме підтвердженням, що видавництву цікава ваша тема і воно потенційно готове взяти рукопис у роботу.

⌚ Чи можете ви надати шаблон або зразок листа про наміри від видавництва?

- Лист може бути оформлений у довільній формі на бланку видавництва з підписом відповідальної особи. Головне, щоб у ньому чітко простежувалася суть: видавництво знайоме з вашим проєктом і підтверджує свій намір та готовність видати вашу книжку.

⌚ Якщо наразі в мене ще немає жодної виданої книжки, чи можу я спробувати свої сили та подати заявку?

- Так, програма відкрита як для досвідчених письменників, так і для авторів-дебютантів, які ще не мають виданих книг, але активно пишуть, мають публікації в медіа чи займаються професійною журналістською та літературною діяльністю.

⌚ Чи потрібно надсилати якісь документи або фрагменти тексту в паперовому варіанті поштою?

- Щоб стати учасником конкурсу, вам достатньо заповнити **та надіслати електронну аплікаційну форму**. Матеріали, надіслані звичайною поштою, журі розглянути не зможе.

⌚ Якщо ми плануємо видати збірку, над якою працює кілька авторів, чи підійде такий проєкт для програми?

- Ні. Формат цієї стипендії розрахований на індивідуальну підтримку та глибоке занурення в роботу одного творця. Згідно з правилами програми, заявки від колективів авторів до розгляду не приймаються, тому проєкт має бути одноосібним.

⌚ Чи можете ви заздалегідь оцінити ідею моєї книжки (до офіційної подачі), щоб я розумів/розуміла, чи варто мені взагалі подаватися?

- Ми з величезною повагою ставимося до кожного творчого задуму, проте команда програми не може надавати попередні оцінки чи консультації щодо змісту проєктів. Рішення про те, чи подавати заявку, кожен автор приймає самостійно, спираючись на опис та мету програми. Усі надіслані заявки потрапляють у рівні умови й оцінюються безпосередньо нашим незалежним журі вже після завершення прийому анкет. Якщо ваша ідея відповідає цінностям і умовам програми — обов'язково подавайтеся.

⌚ Чи можна подавати проєкт книги, яка пишеться одразу англійською (або іншою іноземною) мовою? Чи підтримуються лише тексти українською?

- Стратегічна мета нашої програми — підтримка українського літературного процесу та стимулювання читання в Україні. Саме тому ми першочергово чекаємо на проєкти, які створюються українською мовою і будуть доступні українському читачеві. Ми не можемо підтримати книжки, написані виключно іноземною мовою. Водночас ми відкриті до двомовних видань — українською та англійською мовами.

⌚ Що робити, якщо видавництво, яке підписало лист про наміри, згодом (через зміну ринку чи кон'юнктури) відмовиться видавати мою книжку? Чи змусять мене повертати стипендію?

- Ми живемо в умовах війни та надзвичайно нестабільного книжкового ринку, тому розуміємо, що навіть найнадійніші попередні домовленості можуть зруйнуватися через незалежні від вас обставини. Якщо видавництво у процесі роботи відмовиться від видання вашої книги (що буде розцінено як форс-мажорні обставини для проєкту), ми залишаємо за вами право обрати інше видавництво. В такому випадку ви маєте оперативно поінформувати координатора програми стипендій та спільно визначити алгоритм подальших дій.

БАЗА УКРАЇНСЬКИХ ВИДАВНИЦТВ

Надаємо список надійних видавництв (база носить рекомендаційний характер, список не є вичерпний), який допоможе зорієнтуватися у видавничому ринку та знайти партнерів для вашої книги;

АВТОРИ ТА ЇХНІ КНИГИ, ЯКІ БУЛИ ПІДТРИМАНІ СТИПЕНДІЙНИМИ ПРОГРАМАМИ УКРАЇНСЬКОГО ПЕН У ПОПЕРЕДНІ РОКИ (2024–2026)

Present Tense. Грантова програма для авторів Ribbon International та Українського ПЕН

АВТОРИ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ПІДТРИМКУ В 2026 РОЦІ:

- 1. Ганна Городецька** (роман "На захід від міста", який розповідає про самотність на чужині та досвід людей, які були вимушені покинути рідні міста внаслідок війни);
- 2. Галина Крук** (поетична збірка "Уяви, війна зупиняється на раз-два...", у якій авторка рефлексує над досвідами, емоційними станами та зламами, які відбуваються з нами у часі війни);
- 3. Богдан Логвиненко** ("Або ми, або нас" – збірка есеїв-листів до доньки, у яких родинна історія переплітається з історією України – як свідчення про те, що пам'ять про своє походження є актом опору і виживання);
- 4. Тарас Лютий** (книга "Українське ніцшеанство", де досліджується вплив праць німецького філософа Фрідріха Ніцше на українську культуру та суспільство);
- 5. Юлія Паєвська (Тайра)** (роман "Воля", сюжет якого побудовано на особистому досвіді військового медика під час оборони Маріуполя та наступного перебування в російському полоні);
- 6. Теа Саніна** (роман "Шляхами крихості", який розповідає про досвід двох жінок, які прожили різні війни – Другу Світову та сучасну російсько-українську);
- 7. Олена Степаненко (Прилуцька)** (збірка віршів, які розповідають про досвід дружини, матері та жінки, яка живе в часі війни);
- 8. Павло Стех** (книга "Маленький крок для людства", який розповідає про журналіста, який став до лав війська);

9. **Наталія Торжевська** (збірка оповідань "3:40", заснованих на реальних історіях людей, які були в умовах окупації, втрати чи загрози життю і тепер шукають психологічну опору);
10. **Михайло Філоненко** (роман "Реквієм по Еросу" про чоловіка, який намагається знову навчитися жити у звичайних буднях після складних життєвих етапів).
11. **Галина Вдовиченко** (нонфікшн-книга "Життя – це сьогодні", яка розповідає про двох людей у віці за 60 років, які проживають події великої війни в Україні)
12. **Ілля Макаренко** (історичний роман "Назвися сиротою" про події, які формували український Донбас на початку ХХ століття);
13. **Оксана Мамченкова** (автофікшн "Як я стала рибою" про жінку, яка віднаходить себе справжню, проходячи особисті та суспільні виклики);
14. **Юрій Мацарський** (збірка оповідань "Останній супергерой в Газі" про Близький Схід та події, які змінили хід історії на цьому терені);
15. **Сергій Міщенко** (збірка оповідань "MARCH. Вжити після втрати/Нотатки бойового медика" про тактичну домедичну допомогу і її розвиток в контексті війни в Україні).

Норвезька програма стипендій

СТИПЕНДІАТ(К)АМИ 2025 РОКУ СТАЛИ:

1. **Аренєв Володимир** (фентезі "Музиканти. Залізний вовк" — це переосмислені сюжети українських народних казок, що показують різні аспекти життя в країні у воєнний час)
2. **Белянський Павло Паштет** (роман про оборону Києва в перші дні російсько-української війни)
3. **Бірзул Ольга** (графічний роман, побудований на реальному листуванні між авторкою та її чоловіком-військовим у застосунку Signal — "І коли ти скажеш: "Пішли на рейв", — я вже ніколи не відмовлюсь")
4. **Богомаз Ольга** (екологічний нонфікшн з робочою назвою "Заповідники на лінії вогню")
5. **Грувер Анна** (художній роман "Зустріти Іду" про відчайдушне бажання жити на межі між смертельною небезпекою та коханням, про виклики та проблеми української сучасної молоді, самотність і бажання близькості)
6. **Губкіна Євгенія** (книга "Північна Салтівка: Місце злочину" про архітектуру і буденність найбільшого спального району України)

8. **Денисенко Лариса** (історії жінок, потерпілих від сексуального насильства під час повномасштабної війни)
9. **Дерев'яно Павло** (збірка оповідань, написаних після 24.02.22, що через фантастичну метафору осмислюють різні аспекти війни та її впливу на людську природу — досвід цивільного, який став військовим та учасником бойових дій)
10. **Дронь Артур** (книга віршів "Лікарня святого Пантелеймона", поезії 2023-25 років, переплетені з історіями поранених військових, які проходили реабілітацію в центрі Unbroken)
11. **Єгорушкіна Катерина** (пригодницька повість з елементами художньої репортажистики й фантастики для дітей 10-15 років "Різдвяна пригода на невидимій колії")
12. **Ілюха Юлія** (роман "Синій дім" про особисту та колективну травму як опір забуттю і жіночий досвід проживання війни)
13. **Карп'юк Василь** (повість про дитинство в часи війни "Незвичайний Великдень у Карпатах")
14. **Курико Віра** (літературні репортажі з робочою назвою "Як смерть, пам'ять і любов змінюють ландшафт")
15. **Лазуткін Дмитро** (збірка віршів "Речник" про досвід війни та переосмислення власної місії під час особистісних трансформацій на тлі сьогодення)
16. **Лір Євген** (нонфікшн "Таврія: Сліди на вітру" — це ілюстрований путівник-довідник землями української Таврії, у якому розглядається питання ідентичності цього історико-географічного регіону)
17. **Матевощук Юрій** (есеїстика з робочою назвою "Оператор БПЛА" про особистий досвід участі в захисті України від російської агресії в складі Сил оборони)
18. **Осадко Ганна** (автобіографічний роман "Танго на кухні: історія жінки, яка навчилася жити після" про шлях крізь втрату, війну й повернення до життя)
19. **Рафєєнко Володимир** (документальні есеї "Спогади про живих. Донецькі історії")
20. **Сарнацька Аліна** (художньо-документальний твір "Погана книжка про війну" — це розповідь на основі особистого досвіду авторки як бойової медикіні ЗСУ про трансформацію цивільної людини в умовах війни, про тілесність, втрату, крихкість і силу)
21. **Спирін Євген** ("Під небом з КАБами" — це роман про лікарів, медсестер і санітарів, які живуть в підземному польовому шпиталі поблизу лінії фронту)

СТИПЕНДІАТ(К)АМИ 2024 РОКУ СТАЛИ:

1. **Беспалов Максим** (художній репортаж "Артефакти" про речі, що постраждали під час російського вторгнення в Україну)
2. **Коціра (Кутєпова) Христина** (нонфікшн-книжка з робочою назвою "Зниклі" про зниклих безвісти українців і їхні родини)
3. **Любка Андрій** (документальна книжка про воєнне сьогодення "Цього не можна забути")
4. **Міхаліцина Катерина** (збірка особистих історій бібліотекарок з різних міст та містечок України про їхні досвіди проживання російсько-української війни)
5. **Ославська Світлана** (книжка репортажів про окупацію з робочою назвою "На власній шкірі")
6. **Подобна Євгенія** (книжка художніх репортажів про окупацію Бучі у лютому-березні 2022 "Тіні на вулиці Яблунській")
7. **Пузік Валерій** (збірка есеїв "Ким ми були" про реальних людей, які захищали та захищають Україну)
8. **Чех Артем** (книжка есеїв "Гра в перевдягання" — хронологія великої війни, показана через музику)
9. **Якимчук Любов** (нонфікшн-книжка "Тюльпани Азовсталі" про самопожертву українських військових під час оборони Маріуполя навесні 2022 року)
10. **Яценко Петро** (нонфікшн-книжка "Готель "Війна" про військовополонених росіян в Україні як уособлення сучасної Росії)

КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ

Усі дані, надані в заявках, є конфіденційними, використовуються лише для адміністрування конкурсу та роботи журі та не передаються третім сторонам.

Координаторка програми стипендій – менеджерка культурних проєктів ПЕН, Аліса Нікіфорова. Якщо після детального ознайомлення з усіма правилами та додатковими матеріалами програми у вас залишаться запитання, ви можете звернутись за електронною адресою: alisa.nikiforova@pen.org.ua

Програма реалізується в рамках The Nansen Support Programme for Ukraine за підтримки уряду Норвегії.

